

YENİLENEN ANTALYA / KONYAALTI KIYI DÜZENLEMESİNİN ALAN KULLANIM ÇEŞİTLİLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sema BALÇIK¹
Mehmet İNCEOĞLU²

ÖZ

Kıyı alanlarının kullanımı bireylerin su ile iletişimde etkin rol oynamaktadır. Kullanıcıların suya erişimleri, su ile ilişkisi tasarımın tanıdığı imkanlarla sağlanmaktadır. Kullanıcılar su ile iletişim kurmanın yöntemleri olan dokunma, seyretme veya işitme eylemlerini gerçekleştirecekleri mekanlara ve yönlendiricilere ihtiyaç duymaktadır. Kıyı kullanımı tasarımlarında araçlar, engelliler, bisiklet kullanıcıları gibi farklı ihtiyaçları karşılayacak şekilde bütün kullanıcılar göz önüne alınmalıdır. Tüm bu kullanıcıların kıyı alanlarını kullanmalarına ve su ile iletişimine olanak tanınmalıdır. Bu çalışmada farklı kıyı alan tasarımlarının kullanıma katkıları incelenmiştir. Kıyı alanlarına kullanım amacı ve canlılık kazandıran, kullanıcıların su ile iletişim kurmasını sağlayan alan tasarımları buldukları kentlere de estetik değer kazandırması nedeniyle önemlidir. Ele alınan kıyı örneklerinde uygulanan tasarım fikirleri irdelenerek kıyı alanlarının kullanımı için parametreler belirlenmiştir. Bu parametreler doğrultusunda Antalya Konyaaltı Sahili'nin yenilenen proje tasarımı değerlendirilmiş ve alan kullanım çeşitliliği açısından zengin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kıyı, Kıyı tasarımı, Kıyı kullanım parametreleri, Kıyı kullanım çeşitliliği, Konyaaltı Sahili

Araştırma Makalesi - Geliş Tarihi: 27.03.2020 Kabul Tarihi: 07.12.2020

Balçık, S. İnceoğlu, M. (2020) "Yenilenen Antalya / Konyaaltı Kıyı Düzenlemesinin Alan Kullanım Çeşitliliği Açısından Değerlendirilmesi", Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AKSOS), sayı,8 s. 57-70.

1 Doktora Öğrencisi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, E- posta: semaabalcik@gmail.com, Orcid: 0000-0002-3515-1007.

2 Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, E-posta: mehmeti@eskisehir.edu.tr Orcid: 0000-0001-5264-8755.

EVALUATION OF THE RENEWED ANTALYA / KONYAALTI COASTAL DESIGN IN TERMS OF THE DIVERSITY OF AREA USAGE

ABSTRACT

The use of coastal areas plays an active role in the communication of individuals with water. Users' access to water and their relationship with water are provided by the facilities of the design. Users need places and routers where they will perform touch, watch or hearing actions, which are methods of communicating with water. In coastal use designs, all users should be taken into consideration in a way to meet different needs such as vehicles, disabled people and bicycle users. All these users should be allowed to use coastal areas and to communicate with water. In this study, the contributions of different coastal area designs to such a usage were examined. The area designs that bring the purpose of use and vitality to the coastal areas and enable the users to communicate with water are important because they add aesthetic value to the cities. Parameters for the use of coastal areas were determined by examining the design ideas applied in the coastal examples. In line with these parameters, the renewed project design of Antalya Konyaaltı Beach has been evaluated and concluded that it is rich in terms of usage variety.

Keywords: Coast, Coastal design, Coastal use parameters, Coastal usage diversity, Konyaaltı, Coast

Giriş

Deniz, dere, göl gibi her türlü su kaynağı ile karanın kesişim yeri olan kıyı alanları zengin doğal kaynakları ve biyolojik çeşitliliği ile eski çağlardan beri ekonomik ve kültürel yönden dünyanın en önemli ve en yoğun kullanılan alanları olmuştur (Carter,1991'den aktaran Kurt, 2015). Yılmaz, Olgun, & Gül (2020), tarihsel süreç içerisinde kıyı alanlarının, toplumların yerleşim alanı olarak kullandığı, sosyal ve kültürel etkileşimlerin yoğun olarak yaşandığı, ekonomik faaliyetlerin gerçekleştiği mekanlar olduğunu belirtmektedir. Kıyılar, dünya üzerinde kültürel ve ekonomik anlamda yerleşim yerleri olarak tercih edilmektedir. Toplumların sosyal ve ekonomik olarak gelişmelerinde etkili role sahip olmaları ve hızlı şekilde değişime uğramaları kıyı alanları üzerindeki faaliyet ve taleplerin artmasına neden olmaktadır (Şatıroğlu & Yıldızcı, 2015).

Su kenarında bulunan kentler için kıyı kullanımı günümüzde de önemlidir. Kıyı boyunca erişimin sağlanması ve ticari faaliyetlerin yer alması arazi kullanım planlarının sosyal sürdürülebilirliğini artırmak için bir araç olmaktadır (Xie & Gu, 2015). Kıyılarda yapılaşmanın yanı sıra su ile iletişimi sağlayan, kamusal alanlar oluşturan, sosyal ekonomik ve kültürel faaliyetlere imkan sağlayan tasarımlar bulunmaktadır. Bu tasarımlar kullanıcılara farklı eylemler gerçekleştirebilecek imkanlar sunmaktadır.

Lynch (1972'den aktaran Aydın Öksüz vd., 2020), kentsel alanların bu alanları deneyimleyen kullanıcılar için çeşitli davranış, eylem, keşif ve motivasyon sağladığını belirtmektedir. Kentsel alanlardaki tasarım uygulamaları aynı zamanda gelecek için bir kimlik oluşturmaktadır. Bu uygulamalar gelecek kuşakların imkanlarına zarar

vermeden mevcut kuşağın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapıldığı takdirde topluma yaşanabilirlik, farkındalık, canlılık, çeşitlilik gibi avantajlar sağlayan anlamlı birer miras haline gelmektedir (Lacilla & Ordeig, 2016). Kıyı kullanımlarının tasarım uygulamaları buldukları mekanın ve zamanın kimliğini oluşturmakta olup sağlıklı bir şekilde geleceğe taşınmalıdır.

Çağdaş kentlerde, kentsel mekanlardaki yaşam kalitesinin başarısının kentin genel anlamda başarısını da artırdığı düşünülmekte ve kaliteli yaşam için suyun rolünün önemi anlaşılmaktadır (Erkök, 2009). Kentsel mekanlar olarak birbirinden farklı konumlarda tasarlanmış kıyı alanları çeşitli tasarım fikirleri barındırmaktadır. Bu çalışmada birbirinden farklı kıyı alan kullanım fikirleri içeren örnekler incelenerek kıyı kullanımı için parametrelerin belirlenmesi ve bu parametrelerin Antalya, Konyaaltı Sahili özelinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ele alınan örneklerin seçiminde farklı eylemlere olanak sağlayan fikirleri belirleyici olmuştur. Çalışmanın yönteminde ilk olarak kıyı kavramı, kentler için kıyının önemi ve kentsel mekan olarak kıyı kullanımı konularında literatür taraması yapılmıştır. Sonrasında birbirinden farklı kıyı kullanım fikirleri içeren dünya ve Türkiye örnekleri incelenerek kıyı alanları kullanımı için parametreler belirlenmiştir. Belirlenen parametreler, ele alınan örnekler ve Antalya, Konyaaltı sahilinin birlikte ele alındığı bir tablo yardımıyla içerdikleri parametrelerin bir arada görülmesi sağlanmıştır. Belirlenen parametreler doğrultusunda Uluslararası İdeal Kent Ödülleri 2018 kapsamında birincilik ödülü kazanan ([http-1](http://1)) Antalya, Konyaaltı Sahili yenileme projesi kıyı alanı kullanım çeşitliliği açısından incelenmiştir. Çalışma kıyı alanlarının içermesi gereken kullanım fikirleri için yol gösterici bir derleme olması ve Antalya Konyaaltı Sahili'nin yenilenen kıyı alanı tasarımının değerlendirilmesi bakımından önemlidir.

1. Kıyının Kullanımı

Kıyılar, tarih boyunca toplulukların gözde yerleşim yeri olmuştur. Bunun temel nedeni kıyıların kara ile su arasında bir geçiş noktası olması ve insanların suya olan vazgeçilmez ihtiyacıdır (Çelik, 2015). Kullanıcının su ile iletişim kurma isteği kıyıların önemini artırmaktadır. Kıyılar konut yerleşimi ve rekreasyon alanları olarak kullanıldığı gibi ülkemizde sanayi kullanımı da mevcuttur.

Kıyı arazisinin iç bölgelerinde farklı toprak ve bitki örtüsü özelliklerinin bulunmasının yanında bu alanlar aynı zamanda insanlar için ekolojik özellikleri açısından önemli doğal ve kültürel kaynaklardır (Doğan & Erginöz, 1997). Kıyı alanlarının düzenlenmesinde temel amaç bu doğal yaşam alanlarının korunması ve kullanıma sunulması olmaktadır. 1982 Anayasasının 43. Maddesi ile "Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetlenir. Kıyılarla sahil şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkan ve şartları kanunla düzenlenir." Hükmü getirilmiş ve kıyıların kamu yararına kullanımı ilkesi tescil edilmiştir (Akça, 2004). Kamu yararına kullanılması amacıyla düzenlenmesi amaçlanan kıyılar kullanıcı gereksinimlerini karşılayacak fikirler içermektedir.

Kıyı alanları, sahip olduğu kaynakların, kara ve deniz ortamının etkileşim sahasında

bulunması ve bu alanlarda birçok faktörün etkili olması nedeniyle sürekli değişime uğrayan sahalardandır. Kıyı alanlarındaki değişimler fiziki ve beşeri etkenler sonucunda meydana gelmektedir (Garipağaoğlu, Özcan, & Uzun, 2014). Kara ve su arasında ara yüzey olan kıyıda meydana gelen değişimler bulunduğu kenti de etkilemektedir.

Özel doğaları, tipolojileri, görünüşleri, arazi değerleri ve çevresel faktörleri ile kıyı alanları kendine özgü niteliklere sahiplerdir. Bu alanların geliştirilmesinde toplumun hedeflerine uyan, çok sayıda kullanım ve bağlantı içeren planlar ön görülmelidir. Toplum özelliklerini, kültürünü ve geleneklerini içeren sosyal faktör bu alanların geliştirilmesinde etkili olmaktadır (Mostafa, 2017). Bu faktörlerden yararlanmak kıyı alanlarının tasarımına anlam kazandırmaktadır.

Kıyı alanları, yanlış ve plansız kullanımları sonucu, doğal bütünlüğü bozulabilir kaynaklardır. Rekreatyonel gereksinimler karşısında ekolojik veri tabanlı planlamalara dayanmayan doğal yapıya uygun olmayan, sağlıksız plan ve uygulamalar büyük tahribatlara yol açmaktadır. Bu nedenle kıyı mekanlarının düzenlenmesinde gelişebilecek, esnek, devingen ve uygulamaya yönelik bir yöntem araştırılmalı ve mevcut planlama, yasal olanaklar ile uyum sağlayabilmelidir (Kızılkaya,1996'dan aktaran Şimşek & Korkut, 2009). Kıyı kullanım tasarımları, kıyının sahip olduğu potansiyeller doğrultusunda doğru planlanmalı ve uygulanmalıdır.

Mekansal tasarım olanakları açısından kıyıları yalnızca coğrafi konumlarından dolayı değil oluşturdukları kültürel, sosyal, ekonomik potansiyel sebebiyle çok fazla zenginliğe sahiptirler. İncedayı (2006), su ile kentin iletişim kurmasını sağlayan kıyı mekanlarının mimarların, kentsel tasarımcıların, bilim insanlarının, sanatçıların ve politik kararın desteğiyle değerlendirilmesi sonucunda kültürel gelişimi beraberinde getireceğini belirtmektedir. Kentsel kıyı alanları ayrıcalıklı konumları ve toplum tarafından kullanılabilir olmasının önemi nedeniyle özel bir tasarım alanı olarak ele alınmaktadır (Önemli, 2007). Kıyı su ile kent arasında iletişim kuran bir geçiş bölgesi olmaktan çok aktif olarak kullanılan bir kentsel mekan niteliğinde olmalıdır.

Kıyıları kentin en fazla değerlendirilmek istenen alanlarıdır ve kullanıcıların daha fazla tercih ettikleri alanlar olduklarından tasarımları özenli olmalıdır. Kıyı projelerinde sadece boş zaman odaklı tasarımlar yerine karma kullanım yaklaşımları daha yaygındır (Xie & Gu, 2015). Khidirov (2019), başarılı kıyı projelerinde, kıyının özelliklerine uygun çözümlerin, doğru planlamanın ve kullanım çeşitliliğinin arandığını belirtmektedir. Kıyı alanlarının tasarım projelerinin, özel kullanım alanları içerdiği gibi halkın kullanımı için tasarım fikirleri içermesi de değerlidir. Kullanıcıların ihtiyacı olan pek çok eylemi barındıran, kıyının kullanımını sağlayan farklı tasarım parametreleri yer almaktadır.

2. Tasarım Örnekleri ve Elde Edilen Parametreler

Kıyı, su ile kent öğeleri arasında bir ara yüzey alanı oluşturmaktadır. Bu alan yerel sakinler, yerli, yabancı turistler gibi toplumun her kesiminden ziyaretçilere sahiptir. Bir kentsel mekan olan kıyıya erişim evrenseldir fakat alanın aktifliği kullanım çeşitliliği ile sınırlıdır. Marshall (2001), kamusal alanların en iyi örneklerinin birden çok anlamı barındırdığını ve toplumun tüm düzeyinin dahil olmasına izin verdiğini belirtmektedir. Shah & Roy (2017), kıyının tasarımında fonksiyonellik ve estetiklik arasındaki denge

sağlandığı takdirde başarılı olacağını söylemektedir. Kıyı bulunduğu kente görsel güzelliğinin yanında işleviyle de katkı sağlamaktadır. Çalışmanın bu bölümünde kıyı alanlarının kullanıcı gereksinimlerine göre değişen ve alanın kullanımını arttıracak fikirler içeren dünya ve Türkiye örnekleri incelenmiştir.

İspanya'da Benidorm Sahili kıyı boyunca dalgalardan esinlenerek tasarlanmış bir forma sahiptir (Görsel 1). Bu form yapay bir peyzaj oluşturarak ihtiyaç duyulan yerlerde daha geniş kullanım olanağı sağlamıştır. Tasarım yol seviyesinde bulunsa da farklı kotlarda hizmet vermektedir ve su kotuna erişim noktalarına sahiptir. Üst kot deniz ile pasif bir ilişki içindedir fakat formun uzantıları alt kot için gölgeli bir mekan sağlamaktadır. Dalga formundaki uzantıların alt kısımda ahşap zemin ile gezme ve dinlenme mekanları oluşturmuştur (Cilento, 2010).

Görsel 1. Benidorm kıyı şeridi (Cilento, 2010), Toronto/Simcoe Wavedeck (http-2)

Sahilin kullanıcılara sağladığı eylemlere baktığımızda kıyı kotuna erişimine izin vermektedir, yürüyüş alanlarına sahiptir ve aralıklı olarak genişleyen platformlar oturma ve dinlenmeye olanak sağlamıştır. Yeşil alan oranı fazla değildir. Bisiklet yolu ve yürüme yolu birlikte düşünülmüştür. Kapalı mekan bulunmamaktadır, formun uzantıları bazı yerlerde saçak görevi yaparak yarı kapalı mekan oluşumu sağlamaktadır. Tasarım araç yolu ile kıyıyı ayırmaktadır. Tasarım Benidorm Sahili boyunca aynı işlevle devam etmektedir. Kıyı şeridine hareketlilik kazandıracak bir etkinlik alanı bulunmamaktadır.

Toronto'da bulunan Simcoe Wavedeck tasarımı eğlenceli kamusal alan oluşumuna bir örnektir (Görsel 1). Simcoe Wavedeck, Ontario gölü boyunca uzanan kıyının kısa bir kısmında tasarlanmıştır. Tasarım, işlevsel olduğu kadar sanatsal niteliğe sahiptir. Su kenarında yer alan ahşap dalgalı form gölün 2,6 metre yukarısına kadar yükselen etkileyici eğrileriyle amfi tiyatro tarzında bir alan oluşturmaktadır. Tasarım kıyı boyunca tekrar etmemektedir. Kıyıda suyun içe girdiği bölümler bulunmaktadır bu nedenle kıyıda kesilmeler oluşmaktadır. Simcoe Wavedeck bu içe girmelerin olduğu bir alanda yer almaktadır.

Hong Kong kıyı şeridinde büyük bir yapı yer almaktadır. Kıyının kullanımında, bu yapının etrafını saran bir fikirle süreklilik sağlanmıştır (Görsel 2). Aynı zamanda bu tasarım kullanıcılar için suyun üzerinde bulunma mekanları oluşturmuştur. Platform üzerinde oturma, dinlenme, yürüyüş alanları yer almaktadır. Dalgalardan esinlenerek tasarlanmış kenarlar seyir alanları oluşturmaktadır (Bari, 2017).

Görsel 2. Tsim Sha Tsui kıyı şeridi (Bari, 2017), Barcelona kıyı şeridi (<http-3>)

Uzun bir kıyı yerleşimine sahip olan Barcelona pek çok farklı kullanım olanağı ve farklı tasarımlar barındırmaktadır. Kıyı çizgisi ile araç yolu arasında kalan sahil geniş bir alana sahiptir. Kotları birbirinden farklı yürüme yolları yer almaktadır. Bu kotlar bazı kısımlarda rampalar aracılığıyla birbirlerine bağlanmıştır. Araç yolu kotunda, su seviyesinden yukarıda geniş bir sert zemin uzantısı bulunmaktadır. Geniş sirkülasyon alanı insanların kıyı ile iletişimini kolaylaştırmıştır. Kıyı üzerinde kapalı mekanlar da yer almaktadır.

Kıyıda en alt kotta olan yürüme yolu kumlarla aynı kotta bulunmaktadır (Görsel 2). Suya en yakın kotta bulunan bu yol su ve kum ile iletişime olanak sağlamıştır. Kıyı şeridinde diğer kıyı kullanım bir fikri ise sahil ile Maremagnum Alışveriş Merkezi arasında bulunan, gemilerin geçişi esnasında açılan köprü tasarımıdır. Farklı tasarıma sahip olan köprü kullanıcılar için farklı bir etkinlik alanı oluşturarak kıyı alanına hareketlilik kazandırmıştır.

Selanik sahilinde bulunan farklı tasarım fikirleri kullanıcıları kendine çekmeyi sağlamaktadır. Uzun bir şerit halinde uzanan kıyıda donatı elemanları aracılığıyla farklı kullanım noktaları oluşturulmuştur (Görsel 3). Donatı elemanları kentsel alanlarda mekanları tanımlayan, estetik ve fonksiyonel açıdan anlamlandıran, kullanışlı hale getiren önemli bileşenlerdir (Yeşil & Şaturoğlu, 2019). Kesintisiz ve büyük ölçekte devam eden sert zemin üzerinde duraklama ve farklı deneyim merkezleri oluşmuştur. Yeşil alan tasarımları ile su arasında geniş bir sert zemin yer almaktadır. Kıyıda süreklilik olmasına rağmen alan bölümlere ayrılmıştır. Farklı kullanımlar içeren bahçeler çizgisel şekilde bir arada tasarlanmıştır (<http-4>).

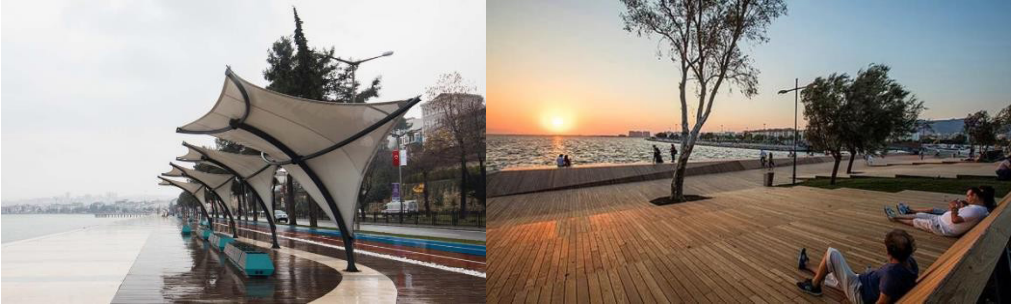
Görsel 3. Thessaloniki kıyı şeridi (<http-4>), İzmir/Kordon kıyı şeridi (<http-5>)

Belgrat kentinde ise kıyı kullanımı bina ögesi ile yoğunlaştırılmıştır. Etkinlik ve yeme içme mekanları barındıran yapılar kıyı ile kullanıcı iletişimini sağlamaktadır. Yapılar

suya çok yakın konumlanmışlardır. Kıyı için yenileme önerilerinde de yine bu işlevleri barındıran bina kütleleri yer almaktadır.

Ülkemizde bulunan İzmir kentinde Kordon Kıyı şeridini incelediğimizde iki boyutta uzanan bir sahil görünmektedir (Görsel 3). Kıyı su ile araç yolunu ayırmaktadır. Yeşil alan oranı fazladır ve koşu yolu yeşil alanın arasında yer almaktadır. Yürüme yolu suya yakın noktada bulunmaktadır. Su ile iletişim için bir engel bulunmamaktadır, su ile temasa imkan verilmiştir. Sahilde birden fazla eyleme olanak tanınmaktadır fakat hareketliliği sağlayacak bir tasarım elemanları bulunmamaktadır.

Ordu Rüşumat sahil tasarımına mevcut araç yolu ile su arasına bulunan kıyı bölümlere ayrılmıştır. Bu bölümler arasında yeşil alanlar, yürüyüş, koşu ve bisiklet yolları özelleşmiş mekanlar, oturma alanları ve toplanma meydanı yer almaktadır. Kıyı alanının tasarımında kentsel donatılara yer verilmiştir (Görsel 4) (http-6). Kişilerin kullanımına uygun elemanlar tasarlanmış ve kıyıya farklı nitelikler kazandırmıştır. Kıyının en uç kısımlarında yer alan bu donatı elemanları su ile iletişimin sağlanmasında aracı olmuşlardır.

Görsel 4. Ordu/Rüşumat kıyı şeridi (http-6), İzmir/Bostanlı kıyı şeridi (http-7)

İzmir Bostanlı Sahili'nde tasarlanan günbatımı terası kıyının kullanımına yeni bir fikir oluşturmaktadır. Bu tasarım fikrinin yanında kıyı yürüyüş yolu, oturma alanı, oyun alanları, yeşil alan gibi işlevleri de barındırmaktadır (Görsel 4). Devam eden kıyı projesinde su ile daha yakın bir ilişki kurmak ve farklı eylem mekanları oluşturmak amaçlanmaktadır.

Araştırılan bu örnekler sonucunda kıyılarda farklı alan kullanım yaklaşımları gözlemlenmiştir. Kıyı kullanımı için olması gereken mekanlar ve fikirler değerlendirilmiştir. Bu fikirler kıyı alanlarının tasarımlarında dikkate alınabilecek parametrelerin oluşmasına yardımcı olmuştur (Tablo 1).

Tablo 1: Tasarım parametreleri

Parametre No	Parametre	Parametre No	Parametre
P1	Kıyı kotu ile ilişki kurma	P9	Etkinlik-Festival alanı
P2	Yürüyüş alanı	P10	Su aktiviteleri alanı
P3	Koşu yolu	P11	Çocuk oyun alanları
P4	Oturma-Dinlenme mekanları	P12	Tasarımın sürekliliği
P5	Yeşil alan	P13	Kentsel donatı elemanları

P6	Kapalı mekan	P14	Bina ögesi
P7	Yarı açık mekan	P15	Su üzerinde yer alma
P8	Araç yolu	P16	Bisiklet kullanımı

Kıyıda çeşitli kullanımları tanımlayan parametreler alan kullanımını zenginleştirerek topluma kaliteli kentsel mekanlar oluşturmaktadır. Erkök (2009), kıyı planlarının başarısını farklı olmaya, anlam barındırmaya, yaşam kalitesini yükseltmelerine, ihtiyaç ve potansiyelleri iyi karşılamalarına bağlamaktadır. Kullanım çeşitliliğinin sağlanması kentler için önemli konumları oluşturan kıyıların niteliklerini ve kullanımlarını arttırmaktadır.

3. Antalya/Konyaaltı Kıyı Düzenleme Tasarımının İrdelenmesi

Değişim, kaçınılmaz olarak tüm kentlerde, teknolojiye, ulaşımda, inşaatta ve daha pek çok alanda kendini göstermektedir ve geleceği yönlendirmektedir. Kentlerdeki değişimi ve dönüşümü tetikleyen ve hızlandıran belli başlı aktörler söz konusudur. Bu aktörler; idari, sosyal, siyasi, kültürel değişimlere bağlı olarak kente yön verebilmektedir. Kentlere yön veren bu aktörler mimari ve kentsel dönüşümün; kıyı kentlerinde özellikle “*kıyı ortamında*” ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Erdoğan (2012) kıyının, yerleşimler için önemli bir sınır ve bir etkileşim kuşağı olduğunu belirtmektedir.

İnsan yaşamı, kent yerleşimleri ve ekonomik gelişmeler için bir gereksinim olan su ögesi, mekan planlamak için de önemli bir veri oluşturmaktadır (Manavoğlu, 2007). Kıyı alanlarında yaşanan hızlı gelişim ve değişim bazı sorunların artmasına neden olmuş ve buna paralel olarak yeni planlama ve yönetim arayışları gündeme gelmiştir (Alpaslan & Ortaçesme, 2009). Antalya/Konyaaltı sahili de yapılan bir yarışma sonucu yeniden düzenlenmiştir.

Akdeniz Bulvarı boyunca devam eden kıyı kullanım tasarımı bulvarın kıyıdan ayrıldığı kısımda bir meydan oluşturmaktadır. Kıyının tasarımı yeşil oranı daha fazla olacak şekilde kapalı ve yarı açık mekanlara sahip aktif kullanım alanı olarak devam etmektedir. Tasarımda yaya ve bisiklet yollarına yer verilmiştir. Sürekliliğin hakim olduğu tasarımda su ile rampa ve merdivenlerle iletişim sağlanmıştır.

Kıyıda farklı kotlara erişim sağlanmıştır. Etkinlik alanlarının, kapalı mekanların bulunduğu kot ile su kotu merdiven ve rampalar aracılığıyla bağlanmıştır. Arazinin sahip olduğu falez yapısı ve yeşil yamaç tasarıma dahil edilmiştir ve su kotu ile ilişki kurulmuştur. Yüksek kotta bulunan koru ile asansörler ve merdivenler aracılığıyla bağlantı sağlanmıştır. Falezlerin üzerinden kıyı manzarası için seyir alanına yer verilmiştir. Su kotu ile seyir alanını bağlayan araç yolu falezler arasında tasarlanmıştır.

Tasarımda kıyı kullanımını zenginleştirmek amacıyla birden fazla eylem düşünülmüştür. Tüm sahil şeridi aynı form ve düzende ilerlememiştir. Birbirinden farklı kentsel donatı elemanlarının tasarımları kıyı kullanımı için yeni fikirler oluşturmuş ve su ile iletişim kurulmasını olumlu yönde etkilemiştir. Kıyının tasarımında konser, festival, spor aktiviteleri gibi işlevler için geniş alanlara da yer verilmiştir.

Yenileme öncesinde Konyaaltı Sahili'nin kullanım oranının büyük bir kısmı yüzme

amaçlı olmuştur. Yapılan yeni düzenlemeler ve tasarımlar pek çok etkinlik için kullanıcılar tarafından tercih edilme sebebi olmuştur. Projenin temel amaçlarını sahil ve yerleşim dokusunun arasındaki karayolunun bölücü hakimiyetinin azalması ve kıyı şeridinin arkasında yer alan konut dokusunun kıyı ile ilişkisinin güçlendirilmesi oluşturmaktadır (http-8). Hayata geçirilmekte olan projede araç trafiği azaltılmıştır. Uzun bir alanda gerçekleştirilen tasarım yaya olarak deneyimlenmektedir. Farklı etkinlik alanları kıyı şeridi üzerinde daha fazla zaman harcanmasını sağlamaktadır. Tasarımın bütünlüğüne katkı sağlayan duyarlı yapıların beton bileşenleri ve yüzey dokuları ekolojik değeri artırma potansiyeline sahiptir (Perkol-Finkel vd., 2018). Kıyı planlamasında yer alan, kapalı mekan ihtiyacını karşılayan bina öğeleri tasarımın bütününe ve kıyının doğallığına uyum sağlayan niteliklere sahiptir.

Yılmaz, Olgun, & Gül (2020) yaptığı çalışma sonucunda Konyaaltı Sahil projesinin hayata geçmesi ile kentlinin günün her saatinde burada zaman geçirebildiği ve yenileme çalışmalarından memnun olduğu sonucuna varmıştır. İncelenen kıyı kullanım tasarımları doğrultusunda belirlenen kıyı kullanım parametreleri Antalya Konyaaltı Sahili tasarımında aranmıştır (Tablo 2). Elde edilen sonuca göre kıyı, kullanıcılara yönelik fikirler içeren tasarım parametrelerinden tamamına yakını içermektedir.

Tablo 2: Antalya/Konyaaltı kıyı kullanım tasarımının parametreler doğrultusunda değerlendirilmesi

P1; Kıyı kotu ile ilişki kurma	P2; Yürüyüş alanı
 <p data-bbox="386 861 570 956">Kıyı kotuna inen merdiven ve rampalar bulunmaktadır.</p>	 <p data-bbox="868 852 1040 965">Halkın yürüyüş amacıyla kıyıyı kullanması sağlanmıştır.</p>
P3; Koşu yolu	P4; Oturma-Dinlenme mekanları
 <p data-bbox="386 1095 570 1208">Koşu yolu kesintiye uğramayacak şekilde geride tasarlanmıştır.</p>	 <p data-bbox="868 1086 1084 1216">Kıyı boyunca dinlenme mekanları ve kentsel mobilyalar yerleştirilmiştir.</p>
P5; Sürekliliğe sahip yeşil alan	P6; Kapalı mekan
 <p data-bbox="386 1329 570 1459">Kıyıda önceden var olan yeşil alan korunarak daha fazlası eklenmiştir.</p>	 <p data-bbox="868 1321 1084 1468">Kullanıcıların yeme-içme gibi ihtiyaçları için kapalı mekanlar yer almaktadır.</p>
P7; Yarı açık mekan	P8; Araç yolu

	Güneşi kısmen engelleyerek kullanıcıların açık alanı kullanmalarını sağlamıştır.		Tüm kıyı tasarımının en arka kısmına iki araç genişliğinde araç yolu yerleştirilmiştir.
P9; Etkinlik alanı		P10; Su aktiviteleri alanı	
	Bisiklet, kayak, paten pistleri, basketbol sahaları, tenis kortları gibi etkinlik alanları yer almaktadır.		Kıyı en fazla su aktiviteleri amacıyla kullanılmaktadır.
P11; Çocuk oyun alanları		P12; Tasarımın sürekliliği	
	Çocuk parklarının yanı sıra küçük eğlence temalı düzenlemeler yapılmıştır.		Tasarım tüm Konyaaltı kıyı şeridi boyunca aynı çeşitlilikte devam etmektedir.
P13; Kentsel donatı elemanları		P14; Bina ögesi	
	Anıtsal nitelikte ya da işlevsel kentsel donatı elemanları tasarıma çeşitlilik kazandırmıştır.		Tasarım sadece rekreasyon alanı olarak kalmayıp bina öğeleri de konumlandırılmıştır.
P15; Su üzerinde yer alma		P16; Bisiklet kullanımı	
-	-		Bisiklet yolu kıyı boyunca kesintiye uğramayacak şekilde tasarımın etrafına yerleştirilmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Kıyı alanlarının tasarımında kıyı-insan iletişimini geliştirecek fikirler aranmaktadır. Yapılan düzenlemelerin kıyının kente entegrasyonu, kentin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişimi konularında katkı sağlaması beklenmektedir. Kullanıcının su kenarında daha fazla zaman geçirmesinde kıyı kullanım alanlarının tasarımı etkilidir. Kıyısı bulunan kentlerde pek çok aktivite suyun kenarına taşınabilmektedir. Kıyı alanları buldukları kentlerin en çok kullanılan kısımlarıdır. Çalışmada ele alınan kıyı

kullanım tasarımlarında kullanıcılara tanınan kullanım imkanları değerlendirilmiştir. Kıyılarda alan kullanım tasarımında yer alabilecek tasarım parametreleri incelenmiştir. Kıyı alan kullanımları incelenen örnekler birbirinden farklı fikirler görülmüştür. Bütün bu tasarım fikirlerini bir arada barındıran ya da tek bir fikir ile yoğun kullanıma sahip olan kıyı örneklerinin bulunduğu görülmüştür. Parametreler doğrultusunda ele alınan örneklere tablo içerisinde birlikte yer verilerek içerdikleri parametreler belirtilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Kıyı örneklerinin parametreler doğrultusunda değerlendirilmesi

	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12	P13	P14	P15	P16
Benidorm	•	•		•	•		•	•				•	•			
Toronto	•	•		•		•		•	•	•			•		•	
Hong Kong	•	•	•	•	•						•		•	•	•	
Barcelona	•	•		•		•		•		•		•	•	•	•	
Selanik	•	•	•	•	•							•	•		•	•
Belgrat	•	•		•		•	•	•				•		•		
İzmir/ Kordon	•	•		•	•			•	•			•				•
Ordu/ Rüşumat	•	•	•	•	•			•				•	•			•
İzmir/ Bostanlı	•	•		•					•		•	•	•		•	
Antalya/ Konyaaltı	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•

Ele alınan Antalya, Konyaaltı Sahili önceki halinde olduğu gibi tekdüze devam eden

kıyı şeridi yerine yeni tasarımlarla hareketlilik kazanmıştır. Kullanım içeriği genişletilmiş olup pek çok farklı eyleme yönelik kamusal mekanlara yer verilmiştir. İrdelenen kıyı projeleri ve alan kullanım fikirleri doğrultusunda ele alındığında Konyaaltı Sahili'nin kıyı alanlarının kullanımında gerekli olabilecek parametreleri taşıdığı görülmüştür.

Değişen yaşam koşulları ve ihtiyaçlar doğrultusunda kıyı kullanımında yeni amaçlara hizmet eden mekanlar tasarlanmış ve kullanıcıların su ile daha fazla iletişim kurmasına katkı sağlanmıştır. Tasarlanan yürüyüş ve bisiklet yolları, etkisi azaltılan araç yolu, yeşil alanlar, kapalı ve yarı açık mekanlar, etkinlik ve festival alanları olarak oluşturulan meydanlar bireylerin kıyı alanlarını kullanmaları için imkanlar sunmaktadır. Bununla birlikte kent dokusu içerisinde mekanı estetik ve fonksiyonel açıdan anlamlandıran, işlev tanımlayan kentsel donatılar (Bekar, Acar, & Kaya Şahin, 2017) sağladığı çocuk oyun alanları, oturma-dinlenme alanları ile kullanım çeşitliliğini artırmaktadır. Tasarımların kıyı boyunca sürekliliğinin sağlanması alan kullanımını zorlaştıracak kalabalıkların oluşumunu engellemekte olup ferah ve konforlu mekanlar sağlamaktadır.

Kıyıya hareket katan işlevsel ve sanatsal tasarımlar kullanıcıların kıyıya olan ilgisini artırmaktadır. Kullanıcılar tarafından değerlendirilmek istenen kıyı alanları uygun çözümlerle çeşitli kullanımlar içeren planlama sunucunda tercih edilen mekanlar haline gelmektedir. Yenilenen kıyı alanı kentlinin kıyı ile iletişimini ve şehrin estetik değerini arttıracak bir etkiye neden olmuştur.

Kaynakça

- Akça, N. (2004). Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Uygulama Sorunları. *Türkiye Kıyı ve Deniz Alanları V. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları Bildiriler Kitabı*, (s. 275-284). Ankara. <https://docplayer.biz.tr/10159934-Kiyi-kenar-cizgisinin-tespiti-ve-uygulama-sorunlari-nusret-akca.html> adresinden alındı
- Alpaslan, A. Ö., & Ortaçesme, V. (2009). Side-Manavgat Kıyı Kesimi Alan Kullanımlarının Kıyı Planlaması Ve Yönetimine Yönelik Değerlendirilmesi. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 169-178.
- Aydın Öksüz, A., Küçük Karakaş, B., Seymen, G., & Topdağı Yazıcı, B. (2020). Kent ve Kıyı İlişkisi: Trabzon Kenti Yüzme Alanları Düzenleme Kriterleri. *İdeal Kent Dergisi*, 1252-1280.
- Bari, O. (2017). *James Corner Field Operations To Lead Much Needed Revitalization of Hong Kong's Waterfront*. Archdaily: <https://www.archdaily.com/870640/james-corner-field-operations-to-lead-much-needed-revitalisation-of-hong-kongs-waterfront> adresinden alındı
- Bekar, M., Acar, C., & Kaya Şahin, E. (2017). Kent Mobilyası Tasarımlarında Kent ile Uyumun İncelenmesi ve Kullanıcı İstekleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 178-185.
- Cilento, K. (2010). *Benidorm Seafront / OAB*. 04 23, 2018 tarihinde Archdaily: <https://www.archdaily.com/61529/benidorm-seafront-oab> adresinden alındı
- Çelik, K. (2015). Kıyı Alanlarının Planlanmasında Kıyı Kenar Çizgisinin Önemi.

Küresel Mühendislik Çalışmaları Dergisi, 2(1), 36-43.

Doğan, E., & Erginöz, M. A. (1997). *Türkiye'de Kıyı Alanları Yönetimi ve Yapılaşması*. İstanbul: Arion Yayınevi.

Erdoğmuş, B. (2012). Bir Kıyı Yerleşmesinde Kimlik Dönüşümü: Tarihsel Süreç İçinde Karşıyaka'nın (İzmir) Kıyı Kullanımında Gözlenen Değişimler. *Ege Coğrafya Dergisi*, 37-47.

Erkök, F. (2009). Waterfronts: Potentials for improving the quality of urban life. *A/Z ITU Journal of the Faculty of Architecture*, 126-145.

Garipağaoğlu, N., Özcan, S., & Uzun, M. (2014). Moda-Caddebostan (Kadıköy) Arası Kıyı Alanındaki Değişimin İncelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*(29), 60-80.

González, M. F. (2018, 11 20). *Antalya Konyaaltı Coastline Urban Rehabilitation*. 02 24, 2020 tarihinde Archdaily: https://www.archdaily.com/905574/antalya-konyaalti-coastline-urban-rehabilitation-ozer-urger-architects?ad_source=search&ad_medium=search_result_all adresinden alındı

İncedayı, D. (2006). Kültür Politikası ve Kıyılar. *Mimarist Dergisi*, 38-43.

Khidirov, B. K. (2019). Sustainable Design Approaches For Liveable Waterfronts. *Gazi University Journal of Science*, 401-412.

Kurt, S. (2015). Türkiye'de Kıyı Kullanımına Yönelik Yasa Ve Düzenlemelerin Tarihi Seyri. *Doğu Coğrafya Dergisi*(33), 91-110.

Lacilla, E., & Ordeig, J. M. (2016). Waterfront Puplic Realm Design: Towards a Sustainable Identity Urban Projects in Vancouver and Portland. *Journal of Sustainable Development*, 169-180.

Manavoğlu, E. (2007). Şehir Planlama ve Tasarımında Su Kaynaklarının Önemi Antalya-Konyaaltı Örneği. *Planlama*, 119-129.

Marshall, R. (Dü.). (2001). *Waterfronts in post-industrial cities*. Londra: Spon Press.

Mostafa, L. A. (2017). Urban And Social İmpacts of Waterfronts Development, case study: Jeddah Corniche. *International Conference - Green Urbanism* (s. 205-221). Elsevier B.V.

Önemli, S. (2007). Stratejik Planlama - Kentsel Projeler İlişkisi Ve Kentsel Kıyı Tasarımı: İstanbul Tarihi Yarımada Kıyı Bandı Üzerine Bir irdeleme. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Özçelik, M. (2017). Belek Kıyısı (Antalya) İçin Kıyı Kenar Çizgisinin Önemi. *Türkiye Jeoloji Bülteni*, 331-346.

Özçelik, M. (2017). Kıyı Alanlarının Kullanılmasında Kıyı Kenar Çizgisinin Önemi: Eğirdir Yerleşim Alanı Örneği. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 595-600.

Özer, M. N. (2015). *Kıyı Kenti Olamayan Antalya*. 2 23, 2020 tarihinde Arkitera: <https://www.arkitera.com/gorus/kiyi-kenti-olamayan-antalya/> adresinden alındı

Perkol-Finkel, S., Hadary, T., Rella, A., Shirazi, R., & Sella, I. (2018). Seascape Architecture –Incorporating Ecological Considerations Indesign of Coastal and Marine

Infrastructure. *Ecological Engineerig*, 645-654.

Ross, E., Astrup, O. C., Bitner-Gregersen, E., Bunn, N., Feld, G., Gouldby, B., . . . Jonathan, P. (2020). On Environmental Contours For Marine and Coastal Design. *Ocean Engineering*.

Shah, S., & Roy, A. K. (2017). Social Sustainability of Urban WaterFront-The Case of Carter Road Waterfront in Mumbai, India. *International Conference - Green Urbanism* (s. 195-204). Elsevier B.V.

Şatıroğlu, E., & Yıldızcı, A. C. (2015). İstanbul'un Doğu Karadeniz kıyı alanları kullanımlarındaki değişimin saptanması. *Akademik Ziraat Dergisi*, 33-40.

Şimşek, D. S., & Korkut, A. B. (2009). Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Uygulaması: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 315-327.

Xie, P. F., & Gu, K. (2015). The Changing Urban Morphology: Waterfront Redevelopment and Event Tourism in New Zeland. *Tourism Management Perspectives*, 105-114.

Yeşil, P., & Şatıroğlu, E. (2019). Ordu kenti kıyı rekreasyon alanlarında yer alan donatı elemanları üzerine bir araştırma. *Akademik Ziraat Dergisi*, 121-126.

Yılmaz, T., Olgun, R., & Gül, S. (2020). Evaluation of Antalya/Konyaaltı Coastline in Terms of User Satisfaction. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 245-257.

http-1, Türkiye Güzel Antalya Çok Güzel. ABB: <https://www.turkiyeguzelantalyacokguzel.com/konyaalti-sahil-projesi> (Erişim tarihi: 24.02.2020)

http-2, http://www.west8.com/projects/simcoe_wavedeck/ (Erişim tarihi: 23.04.2018)

http-3, https://blog.ricksteves.com/wp-content/uploads/2012/10/bar_Barcelona.jpg (Erişim tarihi: 23.04.2018)

http-4, Archdaily, <https://www.archdaily.com/484899/new-waterfront-of-thessaloniki-nikiforidis-cuomo-architects> (Erişim tarihi: 27.05.2018)

http-5, <http://winkatturkey.com/en/2014/09/14/from-end-to-end-of-Izmir/> (Erişim tarihi: 23.04.2018)

http-6, Arkiv, <http://www.arkiv.com.tr/proje/rusumat-sahili-kentsel-tasarim-projesi/8875> (Erişim tarihi: 25.02.2020)

http-7, <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/bostanli-mavisehir-kiyi-duzenlemeleri/1281/4> (Erişim tarihi: 27.05.2018)

http-8, Arkiv, <http://www.arkiv.com.tr/proje/antalya-konyaalti-sahili-kentsel-tasarim-projesi/9469> (Erişim tarihi: 24.02.2020)

http-9, Arkitera, <https://www.arkitera.com/proje/antalya-konyaalti-sahili-kentsel-tasarim-projesi/> (Erişim tarihi: 24.02.2020)